

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 1.4.2009
KOM(2009) 146 lõplik

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Teine järelevalvearuanne Bulgaaria ja Rumeenia terasesektori ümberkorraldamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas aruandes on kirjeldatud nende Bulgaaria ja Rumeenia terasesektori ettevõtete 2007. aastal tehtud edusamme oma tegevuse ümberkorraldamisel, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa lepingu ja ühinemislepingu eripeatükkides sätestatud nõudeid.

- Euroopa lepingu protokoll nr 2,¹ milles käsitletakse Bulgaaria terasetööstuse ümberkorraldamist, ning EL-Bulgaaria assotsiatsiooninõukogu 29. detsembri 2006. aasta otsus nr 3/2006,² millega muudetakse Euroopa lepingu protokoll nr 2 ja pikendatakse ümberkorraldamisperioodi kuni 2008. aasta lõpuni, ning
- ühinemislepingu³ VII lisa, milles käsitletakse Rumeenia terasetööstuse ümberkorraldamist.

Kuigi terasetööstuse ümberkorraldamiseks antav riigiabi on ELi õiguse kohaselt sõnaselgelt keelatud, tegi Euroopa Liit mõnduse, et üleminekukorra raames on lubatud teatav abi, mis võimaldaks kõnealustel uutel liikmesriikidel viia terasetööstuse ümberkorraldamine lõpule võimalikult väikeste sotsiaalsete ja turuhäiretega.

Eespool nimetatud protokollis ja lisas on esitatud terasesektori ümberkorraldamiseks antava riigiabi üleminekukord, mis kehtib kuni 2008. aasta lõpuni. Kõnealuste sätetega nähakse ette ka komisjoni üksikasjalikud kohustused seoses järelevalve ja aruandlusega.

12. augustil 2008 võttis komisjon vastu esimese järelevalvearuande 2006. aasta kohta⁴. Käesolevas uues aruandes käsitletakse 2007. aastal saavutatud tulemusi ning kui see on asjakohane, viidatakse ka 2008. aastal tehtud olulistele edusammudele. Käesolevas aruandes toetatakse asjaomaste ametiasutuste esitatud andmetele ning sõltumatu konsultandi koostatud hinnangule. Viimane, 2008. aastat käsitlev aruanne esitatakse 2009. aastal.

2. JÄRELEVALVEPROGRAMMIDE TULEMUSED BULGAARIAS JA RUMEENIAS

2.1. Bulgaaria

Ainus riikliku ümberkorraldamisprogrammi ja järelevalvekavaga hõlmatud äriühing on Kremikovtzi.

a) Olukord 2007. aastal

2.1.1. Ümberkorraldamise põhikriteeriumide järelevalve

Riigiabi

Enamik lubatud abisummast maksti välja 1999. aastal, ülejäänud osa anti äriühingule 2004. aastal riiklikele gaasi- ja elektritarnijatele võlguolevate summade maksegraafiku vormis. 2007. aastal tegi Kremikovtzi kõnealuseid makseid korrapäraselt.

Komisjonile esitatud teabe kohaselt ei ole lisaks Kremikovtzi ühelegi teisele terasesektori äriühingule riigiabi antud.

Tootmisvõimsuse vähendamine

¹ EÜT L 358, 31.12.1994, lk 3–222.

² EL-BG 1909/06. Otsuse nr 3/2006 vastuvõtmine.

³ EÜT L 157, 21.6.2005, lk 3–393.

⁴ KOM(2008)/511.

Valts- ja lehtterast tootva tehase sulgemine oli kavandatud 2007. aasta juuliks, kuid vastavalt Bulgaaria ametiasutuste esitatud teabele lõpetati tootmine 2008. aasta veebruaris ning tehast lammutatakse. Valtstraaditehas lõpetas töö 2007. aastal ning ka seda tehast lammutatakse. Ümberkorraldusperioodi lõpuks peaksid mõlemad tehased olema kooskõlas ELi asjakohaste õigusaktidega⁵ lõplikult likvideeritud.

Elujõulisus

Komisjonil oli raskusi asjakohaste ja järjepidevate andmete kogumisega kõnealuse äriühingu kohta. Vaatamata korduvatele taotlustele ei esitanud äriühing ei Bulgaaria ametiasutustele ega ka komisjonile täielikku lõplikku teavet ei 2007. täisaasta kohta ega ka tegevuse kohta 2008. aasta esimesel poolel. Puudulikest raamatupidamisaruannetest selgus siiski, et 2007. aasta finantstulemused olid negatiivsed, mis ei ole kooskõlas individuaalses äriplaanis sätestatud elujõulisuse nõuetega⁶. Tulemused (brutokasum -11,1 % ja miinimumtulu -20,7 % käibest) on isegi kehvemad kui 2006. aastal.

Tootlikkus

Võrreldes 2006. aastaga, ei ole tootlikkus märkimisväärselt suurenenud ning on vaid 30 % võrreldavate Euroopa terasetehaste tootlikkusest. See mõjutab negatiivselt äriühingu tegevuse tõhusust ja tulemuslikkust.

Kulude vähendamine

Tooraine ostuhind oli kooskõlas turu arenguga 2007. aastal, kuid seda mõjutas negatiivselt rahaliste vahendite nappus ja toorainemüüjate esitatud rangemad tingimused. Tegelik hind oli individuaalses äriplaanis prognoositud hinnast keskmiselt 32 % kõrgem.

Tootmisvõimsuse vähese rakendamise tõttu (keskmiselt 50 %) ei suutnud Kremikovtzi vähendada tooraine kulu toodangu ühiku kohta. Mõnes valdkonnas, nagu energia- ja toorainetarbimine, saab kulusid vajalikul määral vähendada üksnes pikas perspektiivis, investeerides moderniseerimisse. Investeeringud jäid kapitali vähesuse tõttu oodatust väiksemaks. Kremikovtzi 2007. aasta tehnoloogilised investeeringud moodustasid individuaalses äriplaanis kõnealuseks aastaks seatud eesmärgist 38 %. Keskkonnainvesteeringud moodustasid individuaalses äriplaanis seatud eesmärgist ainult 10 %.

b) Areng 2008. aastal

2008. aasta augustis teatasid Bulgaaria ametiasutused komisjonile Kremikovtzi maksejõuetuks kuulutamisest.

2.1.2. Keskkonnakaitse

Bulgaaria taotles saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiivi⁷ kohaldamiseks üleminekuperioodi. Tehtud erandi kohaselt oleks Kremikovtzi pidanud hankima 30. oktoobriks 2007 täielikult koordineeritud loa, mis sisaldab siduvat ajakava täieliku vastavuse saavutamiseks 31. detsembriks 2011. 2007. aasta aprillis tegi EMEPA otsuse mitte

⁵ Otsus nr 3010/91/ESTÜ, EÜT L 286, 16.10.1991, lk 20.

⁶ Elujõulisuse all peetakse silmas, et äriühingud saavutavad ümberkorraldusperioodi lõpuks uuesti püsiva kulutasuvuse. Vastavalt pikaajalisele praktikale peab komisjon asjakohaseks, et äriühingud peavad vastama järgmistele kriteeriumidele:
– brutokasum (st % enne intresse, makse, amortisatsiooni): vähemalt 10% käibest integreerimata terasetevõtete puhul ja 13,5% käibest integreeritud terasetehaste puhul;
– miinimumtulu (st % enne intresse ja makse): vähemalt 1,5 % käibest.

⁷ Nõukogu direktiiv 96/61/EÜ, 24. september 1996, EÜT L 257, 10.10.1996, lk 26.

anda äriühingule Kremikovtzi täielikult koordineeritud luba. 2007. aasta mais esitas äriühing uue taotluse. Loa väljastamise ametlik tähtaeg on 21.10.2008.

2.2. Rumeenia

2.2.1. Ümberkorraldamise põhikriteeriumide järelevalve

Riigiabi

Komisjonile kättesaadavaks tehtud teabe kohaselt on riigiabi antud ainult ühinemislepingu⁸ VII lisas nimetatud äriühingutele.

Tootmisvõimsuse vähendamine

Komisjonile kättesaadava teabe kohaselt toimus ArcelorMittal Hunedoara valutehases 2007. aastaks kavandatud tootmisvõimsuse vähendamine kavakohaselt. Muudetud tööstusstrateegia kohaselt lõpetas Hunedoara kergprofiilide ja valtstraadi tootmise 2008. aasta alguses. Eespool loetletud rajatiste lõpliku likvideerimisega⁹ täidab Rumeenia ühinemislepingust tulenevad tootmisvõimsuse vähendamise kohustused.

Ehkki seda ei ole ühinemislepinguga nõutud, suleti ka ebatõhusad tootmisvõimsused äriühingus TMK Resita, mille valtsimistehas suleti 2007. aasta lõpus.

Elujõulisus

Ümberkorralduste ja riiklikus ümberkorraldusprogrammis kavandatud meetmete peamine eesmärk on saavutada abisaavate äriühingute elujõulisus, mis võimaldaks neil tegutseda tavapäraistes turutingimustes. Järelevalve käigus on ilmnenud, et algatatud on mõned abisaavate äriühingute elujõulisuse saavutamiseks kavandatud meetmed, mis hõlmavad ebatõhusate tootmisvõimsuste sulgemist, tööhõivestrateegia muutmist (kõrvaltegevusest loobumine, põhitegevuse väliste toimingute allhange) ning organisatsioonilist uuendamist ja juhtimise moderniseerimist.

Kaks äriühingut, ArcelorMittal Hunedoara ja Mechel Campia Turzii, teenisid 2007. aastal märkimisväärse kahjumi, nende majandustulemused olid kehvemad kui 2006. aastal. Ülejäänud neli äriühingut suurendasid oma tegevustulu, võrreldes 2006. aastaga. Kõigi kuue äriühingu brutokasum jäi vahemikku -2,2 % ja 12,8 % käibest (eesmärk 10,0 %) ning miinimumtulu jäi vahemikku -6,0% and 7,3% käibest (eesmärk 1,5 %). Elujõulisuse kriteeriumi järgimisel esineb kõigi äriühingute puhul puudusi individuaalsetes äriplaanides võetud kohustuste täitmisel.

Tootlikkus

Terasetööstuse tegeliku tööhõive vastavusse viimine kavandatuga toimus vastavalt ajakavale. Võttes arvesse aasta keskmist töötajate arvu, töötas 2007. aastal terasetööstuses 38 186 töötajat, see on 85 % riiklikus ümberkorraldusprogrammis kavandatud töötajate arvust. Järelevalvega hõlmatud äriühingute esitatud andmete kohaselt moodustab 2008. aastal töötajate arv 78 % aasta eesmärgist. Sellele vaatamata on abi saavate äriühingute keskmine tootlikkus vaid 50 % rahvusvahelisest standardist¹⁰. Äriühingute tootlikkus oli väga erinev. Ainult Tenaris Donasid on võetud kohustused täitnud ning vastab peaaegu rahvusvahelisele standardile. Peamine põhjus, miks tootlikkus ei arene kooskõlas tööhõivega, on tootmismahu vähenemine võrreldes 2006. aastaga.

⁸ ELT L 157, 21.6.2005, lk 3–393.

⁹ Otsus nr 3010/91/ESTÜ, EÜT L 286, 16.10.1991, lk 20.

¹⁰ Integreeritud tehastes 600 kuumvaltsitud tihumeetrit töötaja kohta aastas, integreerimata terasetehastes 800 kuumvaltsitud tihumeetrit töötaja kohta aastas.

Kõik äriühingud peavad suurendama jõupingutusi, et saavutada protokolliga ettenähtud tootlikkuse kasv. Kui jätta kõrvale äriühingud TMK Resita ja Tenaris Donasid, on tööhõive valdkonnas veel arenguvõimalusi.

Kulude vähendamine

Mõnes valdkonnas, nagu energia- ja toorainetarbimine, saab kulusid vajalikul määral vähendada üksnes pikas perspektiivis, investeerides moderniseerimisse. 2007. aastal moodustasid tehnoloogilised investeeringud 110 %–1500 % (TMK Resita) aasta eesmärgist. Keskkonnainvesteeringud moodustasid samas 75 %–2500 % (Tenaris Donasid) kavandatust. Kuigi Mittal Steel Hunedoara peaaegu saavutas 2007. aastaks seatud eesmärgi, moodustasid tema keskkonnainvesteeringud ajavahemikul 2004–2007 vaid 54 % individuaalses äriplaanis kavandatust.

Kuigi abisaavad äriühingud koostasid oma investeerimiskavad ja rakendasid neid, osutavad nende esitatud kulukirjed, et äriühingute toimimine investeerimiskavade rakendamisega ei paranenud. Enamikus äriühingutes on toorainetarbimine, tööjõukulu määr kogukulus ja energiatarbimine rahvusvaheliste standarditega võrreldes palju suurem. Teatavate äriühingute puhul korvas müügihind ebaefektiivset tootmist.

2.2.2. Keskkonnakaitse

Ühinemislepingus on sätestatud üleminekukord ja nende rajatiste loetelu, millele on tehtud kuni 2014. aasta detsembrini erand saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiivi täitmisest. Loetletud äriühingutest said Mittal Steel Galati, Mittal Steel Hunedoara, Mechel Targoviste ja Mechel Campia Turzii saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiivi kohased ajutised integreeritud load juba 2007. ning 2006. aastal (Mittal Steel Hunedoara). Kõnealused ajutised integreeritud load kehtivad kuni 31. detsembrini 2014 (äriühingu Mechel Targoviste puhul 31. detsembrini 2012) ning hõlmavad keskkonnainvesteeringute kava, mida loa kehtivusajal tuleb rakendada.

Muud äriühingud, keda ei ole nimetatud nende äriühingute loetelus, kelle suhtes kohaldatakse üleminekukorda, on pidanud kõnealust õigusakti täitma ELiga ühinemise kuupäevast.

3. PEAMISED JÄRELDUSED

3.1. Bulgaaria

Kremikovtzi 2006. aastal juba niigi ebarahuldav areng ei paranenud ka 2007. aastal. 2007. aasta tulemused osutasid, et jätkuvalt ei täideta ümberkorraldamise eesmärke, mis on loetletud elujõulisust, tehnoloogilisi ja keskkonnainvesteeringuid, müüki, kulude vähendamist ja tootlikkust käsitlevas protokollis. Seda kinnitasid ka Bulgaaria ametiasutused, kes teatasid komisjonile, et Kremikovtzi individuaalse äriplaani rakendamine lõpetati 6. augustil 2008 pärast äriühingu maksejõuetuks kuulutamist ning pankrotimenetluse algatamist Sofia linnakohtus.

EÜ-Bulgaaria assotsiatsiooninõukogu 29. detsembri 2006. aasta otsuses, millega muudetakse Euroopa lepingu lisaprotokolli artiklit 3 on sätestatud: „*Juhul kui restruktureerimiskava ja plaanide rakendamise järelevalve näitab, et Euroopa lepingu protokoll nr 2 asjaomased nõuded ja peamised restruktureerimismeetmed (sealhulgas kõik teostatud investeeringud) on täitmata, [...] peab Bulgaaria kogu kõnealuste tingimustega vastuolus antud abi vastavalt enne või pärast Euroopa Liiduga ühinemist sisse nõudma.*”

Vastavalt EÜ-Bulgaaria assotsiatsiooninõukogu eespool nimetatud otsusele peab Bulgaaria antud abi sisse nõudma, sest Euroopa lepingu protokoll nr 2 asjaomased nõuded ja peamised ümberkorraldusmeetmed (sealhulgas kõik tehtud investeeringud) on täitmata. Maksejõuetuks

kuulutamine on selge märk, et äriühing ei ole muutunud elujõuliseks ega muutu ilmselt elujõuliseks ka enne 2008. aasta lõppu. Seda arvesse võttes tuleb komisjoni teavitada pankrotimenetluse edasisest käigust ning eelkõige riigiabi sissenõudmise taotlusega seotud sammudest.

3.2. Rumeenia

2007. aasta finantstulemused ei vastanud veel täielikult individuaalsete äriplaanide eesmärkidele, sest kuuest äriühingust nelja brutokasumi määr ei vastanud äriühingute kõnealuseks aastaks seatud eesmärgile.

Kõigi kuue abisaaja esitatud 2007. aasta tulemused ning prognoosid aastaks 2008, kajastavad tulude kasvu ja tasuvuse suurenemist. Tasuvuse märgatav suurendamine (kahjumist kasumisse jõudmine) äriühingutes ArcelorMittal Hunedoara ja Mechel Campia Turzii on eriti suur väljakutse. Seoses komisjoni ettenähtud elujõulisuse testiga on kõik äriühingud kavandanud, et 2008. aastal täidetakse miinimumtuluga seotud nõuded, kuid ainult kaks äriühingut (ArcelorMittal Galati ja TMK Resita) on prognoosinud, et täidetakse ka brutokasumiga seotud nõuded. 2008. aastal tuleb suurendada tõhususe parandamiseks tehtavaid jõupingutusi, et tulla toime hiljutiste turukõikumistega.

Vaatamata sellele, et abisaajad eeldavad 2008. aasta esimesel poolel olukorra võimalikku paranemist, on jätkusuutlikku elujõulisust võimalik saavutada vaid juhul, kui kõik äriühingud jõupingutusi suurendavad, eelkõige kehtib see kulude kokkuhoiu strateegia rakendamise ning tulevikuks asjakohaste strateegiate väljatöötamise kohta.

Komisjon tuletab meelde, et Rumeenia ühinemislepingu protokollis on selgelt sätestatud, et ümberkorraldusteks ei anta lisaks mingit täiendavat riigiabi. Seepärast oleks igasugune täiendav ümberkorraldusabi asjaomaste sätetega kokkusobimatu. Juba antud riigiabi suhtes kohaldatavate tingimuste, täpsemalt komisjoni elujõulisuse kriteeriumide eiramise korral võtab komisjon vajalikud meetmed, et kõnealune abi tagasi nõuda.